

TÜRKİYE'DE KIRSALDAN KENTE GÖÇ VE GÜVENLİK İLİŞKİSİ¹

Yrd. Doç. Dr. Ali KUYAKSİL
Polis Akademisi, Gaziantep Polis Meslek Yüksek Okulu
akuyaksil@hotmail.com

Mehmet ÖZDEMİR
Gaziantep İl Emniyet Müdürlüğü
polmehcan@hotmail.com

ÖZET

İnsanlık tarihinin en eski zamanlarından beri var olan göç, tüm canlıların hayatlarını daha iyi şartlarda sürdürebilmeleri ya da yaşamlarını devam ettirebilmelerinin ön koşulu olarak, çeşitli nedenlerle gerçekleştirilen bir yer değiştirme hareketidir. İlkel çağlarda doğal afetler, beslenme ihtiyacını ya da temel yaşam gereksinimlerini karşılayamama gibi nedenlerle göç eden insanlar, daha sonraları çoğunlukla ekonomik ve siyasi nedenlerle ülke içerisinde veya uluslararası düzeyde göçlerini sürdürmüşlerdir. Bu çalışmada sosyolojik açıdan göç olgusu, ülkemizde yaşanan iç ve dış göç hareketleri değerlendirilmiştir. Çalışma literatüre dayalı bir çalışma olup, daha çok birincil ve ikincil kaynaklardan faydalanılmıştır. Çalışmada yoğunluk son yıllarda önemi artarak karşımıza çıkan ve ülkemizi birçok yönden etkileyen iç göç sorunları üzerine odaklanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kırsal, Kent, Göç, Suç.

FROM RURAL TO URBAN MIGRATION AND SECURITY RELATIONS IN TURKEY

ABSTRACT

Existing since the very early times in the history of human beings, migration is the act of changing place, committed by all living things because of various reasons for the continuation their lives in better conditions or as a prerequisite for the maintenance of their lives. Having migrated in early ages because of disasters or because they can not meet their needs for food or their basic needs, human beings continued migrating inside the country or internationally due to the reasons which are often economic and political. In this study, the phenomenon of migration from a sociological perspective, internal and external migration movements in our country evaluated. The study is based on the literature and it benefits from primary and secondary

---

¹ Bu makale Gaziantep Üniversitesi SBE'nde kabul edilen “Türkiye’de Kırsaldan Kente Göç ve Güvenlik İlişkisi (1980-2010)” isimli Yüksek Lisans Tezinden üretilmiştir.

resources. This study focuses on the problems of internal migration which our country has encountered with increasing importance in the last years and affecting our country in many ways.

Key Words: Rural, Urban, migration, Crime.

علاقات الهجرة و الأمن من الريف الى المدينة في تركيا

المحاضر المساعد الدكتور **Ali KUYAKSİL**
أكاديمية الشرطة, مدرسة المعنية للشرطة العالية في غازي عنتاب
akuyaksil@hotmail.com

Mehmet ÖZDEMİR
مديرية أمن غازي عنتاب
polmehcan@hotmail.com

ملخص

ان الهجرة الموجودة منذ أقدم العصور في تاريخ البشرية هي حركة تغيير مكان تتحقق لأسباب مختلفة وهي كشرط مسبق من اجل الانتقال الى ظروف أفضل في الحياة أو مواصلة حياتهم على قيد الحياة ولكل المخلوقات. في العصور البدائية الناس الذين اضطروا للهجرة بسبب الكوارث الطبيعية أو الاحتياجات المعيشة أو من أجل تلبية الاحتياجات المعيشية الأساسية وبعدها تواصلت هجرتهم على المستوى الداخلي أو الدولي لأسباب معظمها اقتصادية و سياسية. في هذه الدراسة من الجانب السوسولوجي فان ظاهرة الهجرة تقيم حركات الهجرة الداخلية والخارجية المعاشة في بلدنا. هذه الدراسة تعتمد على دراسة أدبية وقد اعتمدت المزيد من المصادر الأولية و الثانوية. الدراسة ركزت على مشاكل الهجرة الداخلية التي كان لها تأثير على بلدنا كمن عدة جوانب و التي ظهرت وزادت أهميتها في السنوات الأخيرة.

الكلمات المفتاحية: الريف, المدينة, الهجرة, الجناية.

GİRİŞ

Bir değişme süreci olan kentleşme sonucu meydana gelen göç ve suç olgusunun olumsuz etkilerini ortadan kaldırmak için gelişmekte olan ülkeler büyük çaba harcamaktadırlar. Bu bağlamda kentlerin güncel ve önemli sorunları arasında yer alması nedeni ile “kentleşme sürecinde suç olgusunun oluşumu” önemini büyük derecede korumaktadır.

Göç çağı olarak adlandırılan günümüz dünyasında göçlerin sürekli olarak ve artan oranlarda devam ettiği yadsınamaz bir gerçektir. İlkel çağda insanlar doğal afetler, beslenme ihtiyacı gibi nedenlerle göç etmekteyken, sanayileşmeyle birlikte, çoğunlukla ekonomik ve işgücü ihtiyacını karşılama vs. nedenlerle göç etmektedir. Bu şekilde dünya coğrafyasına yayılma eylemini gerçekleştiren insanoğlunun, “göçün insanlık tarihinin başlangıcından beri var olduğu ve toplumların ayrılmaz bir parçası olduğu” gerçeğini doğruladığı söylenebilir. İnsanlık tarihi kadar eski olan ve toplumlar açısından demografik, kültürel, ekonomik, siyasal yönden etkili faktörlerden birisi olan göç

olgusu, zorunlu göç, gönüllü göç, mevsimlik göç, iç göç, yasadışı göç gibi farklı şekillerde ve çeşitli nedenlere bağlı olarak ortaya çıkmıştır.

Bu çalışmanın amacı, hızlı ve sağlıksız yaşanan kentleşme sürecinde meydana gelen göç olgusuyla toplumsal problemlerin en önemlilerinden birisi olan suç ve suçluluğu ele alarak, göçün ve kentleşmenin suçu nasıl etkilediğini ortaya koymaya çalışmaktır.

Çalışmanın kapsamı, kentleşme, kentleşme sürecinde meydana gelen göç olgusu ve bu olgunun meydana getirdiği sosyal sorunlardan birisi olan suç ve suçluluk konusu ile sınırlanmıştır. Sonuç kısmında çalışmada tespit edilen sorunlara çözüm önerileri üretilmiştir.

1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Kırsal kesim köy ve/veya kasaba; sosyo-ekonomik ve kültürel özellikleri, yönetim durumu ve demografik açıdan kentten ayırt edilen, birincil toplumsal ilişkilerin olduğu, genellikle tarımsal alanda çalışmak gibi işlevlerle belirlenen, konutları, öteki yapıları ve toplumsal ilişkileri bu yaşamı yansıtan yerleşme birimidir (Kızılcıkelik, 2000:114). Kırsal; az insanın barındığı, genellikle kır durumunda olan yer, kırsal alan ise, üretim etkinlikleri tarıma dayalı olan, kırsal nüfusun yaşadığı ve çalıştığı alandır (www.turkcesozlukler.com). Bir başka tanıma göre; demografik olarak nüfus yoğunluğunun düşük olduğu yerleşim birimlerinin görüldüğü, üretimin endüstriyel nitelikten daha çok tarım ve hayvancılığa dayandığı coğrafi ve beşeri açıdan sınıflandırılmış yer ya da bölgedir (<http://tr.wikipedia.org>).

Kent kavramıyla ilgili pek çok tanım yapılmıştır. Bunlardan bazılarını aktarıyoruz:

Kent; “tarımsal olmayan üretimin yapıldığı ve daha önemlisi hem tarımsal, hem tarım dışı üretimin dağıtımının yapıldığı, kentsel fonksiyonların toplandığı belirli teknolojik gelişme seviyelerine göre büyüklük, hetorejenlik ve bütünleşme düzeylerine varmış yerleşme birimleri” şeklinde belirtilmiştir (Okutan, 1995:17).

Kentler; “diğer yaşam birimlerine nazaran büyük kalabalıkların yaşadığı, ticari, kültürel, askeri ve idari yoğunluğunun olduğu yaşam merkezleridir” (Altun, 2012:265).

Kent; “insanların bir arada yaşadığı, belli bir nüfusu barındıran, ekonomik hayatta sanayi ve hizmet sektörünün ağırlığı bulunan, yönetsel örgüt birimine sahip yerleşim birimidir” (Kaya vd., 2008: 9-12).

Kentin ilk kavramlaştırmaları toplum kavramlaştırmalarıydı ve kurulan modellerin birçoğunda kır, “tarım” , “feodal” veya “geleneksel” toplumu, kent ise, “sanayi” , “kapitalist” veya “modern” toplumu temsil etmektedir (Kurtoğlu, 2011:109). Aristo kenti, “insanların daha iyi bir hayat yaşamak için toplandıkları yerler” olarak tanımlanmıştır (Toprak, 1988:6).

Kentleşme; “sanayileşmeye ve ekonomik gelişmeye koşut olarak kent sayısının artması bugünkü kentlerin büyümesi sonucunu doğuran, toplum yapısında artan oranda örgütlenme, işbölümü ve uzmanlaşma yaratan, insan davranış ve ilişkilerinde kentlere özgü değişikliklere yol açan bir nüfus birikim sürecidir” (Keleş, 1975:19).

Kentleşme, “kentleşme akımı sonucunda toplumsal değişimin insanların davranışlarında ve ilişkilerinde değer yargılarında maddi ve manevi yaşam biçimlerinde değişiklikler ortaya çıkarması süreci” şeklinde tanımlanabilir (Keleş, 1980:70). Bir başka tanımda kentleşme, “kentli olma, kent yaşamına uyum yapma, kent değerlerini öğrenme ve kendi yaşamında hayata geçirme” şeklinde açıklanmaktadır (Gökçe, 1996: 131). Kentleşme, “kente göç eden bireyin ya da kentte ikamet eden nüfusun değişim süreci sonucu geldiği konumdur” ve kentli insan davranışlarının bireyde, ailede ve diğer sosyal gruplarda gelişmesi sürecini anlatır (Kaya vd., 2008: 27).

2. KENTLEŞMENİN TARİHSEL GELİŞİMİ, ETKİLEYEN FAKTÖRLER VE TÜRKİYE

Kentleşme sürecinin başlangıcı, genellikle uygarlığın da başlangıcı olarak kabul edilmektedir. İnsanların avcılık ve çobanlıktan tarımsal faaliyet nedeniyle yerleşik hayata geçmesi hem uygarlığın hem de kentleşmenin başlangıcı olarak kabul edilmektedir (Toprak, 1988:1). M. Ö. 5000 ile 3000 yılları arasında Mezopotamya'daki ilk şehirleşmeyi; tekerlekli taşıma araçları, karasaban, nehir kayıkları, sulama kanalları ve metalleri işleme sanatının gelişmesi, toplumdaki ekonomik, sosyal ve fiziki değişiklikleri meydana getirerek oluşturmuştur. Özellikle tarım üretimindeki artış, taşımacılık ve ulaşımdaki gelişmeyle birlikte bu ürünlerin değişik bölgelerde depolanması, dağıtımı ve değişimi için yeni teşkilatlar kurulmasını gerektirmiştir (İsbir, 1986:9). Antik kentler de iyi tanımlanmış politik imparatorluklar içinde kilit noktalar olarak tarihte yer aldılar. Babil, Atina, Roma, Mexico City, Pekin vb. gibi merkezi komuta şehirleri vardır. Diğer şehirler, kara veya su yolları aracılığıyla merkeze bağlanmaktadır. Şehirlerin bilgi, güç, zenginlik ve kontrol gibi tüm kaynakların toplanma merkezi olmaları onların en önemli ortak yapısal özellikleridir. Devlet, din, uygarlık, aile ve ülke kavramları "**şehir**" kavramı ile iç içedir. Antik kentler ibadet amaçlı tapınaklar, ticaret amaçlı pazar meydanları ve eğlence amaçlı tiyatrolardan oluşan kamusal mekânlarla tanımlanabilir (Rittersberger-Tılıç, 2011:3-8). Kentsel yerleşimin, o günün egemen düşüncesi anlayışı ile şekillendirdiği, ticaretin başat olduğu erken dönem Yunan Antik Kentleri, bir noktada demokrasi anlayışının da biçimlendiği mekanlar olmuştur (Torunoğlu, 2007:376).

Sanayileşme öncesi insanlar, avcı-toplayıcı topluluklar, tarıma dayalı cemaatler halinde yaşıyordu (Bahar, 2009:266). Sosyal yapıdaki sınırlı çeşitliliğin artı tarımsal ürünün varlığı ile ortaya çıktığı Orta Çağ kentleri de sanayi öncesi kentlerin genel özelliklerini taşıyordu (Okutan, 1995:19). Ortaçağ'da İslam ve Hristiyan kültürünün etkisinde kalan toplumlarda, şehirlerin ibadet yerleri çevresinde ve genellikle dışa doğru genişleyen bir gelişme gösterdikleri görülür (İsbir, 1986:10).

Günümüz kentleri buhar gücünün ulaşım ve üretimde enerji olarak kullanılmasıyla gerçekleşen Sanayi Devriminin ürünüdür (Güllüpnar, 2011:51). Sanayi devrimiyle birlikte kırsaldan kentsele nüfus akışı başlamıştır. Bu dönemin önemli özelliklerinden biri ölüm oranlarının düşmesi ve göç oranlarının artmasıdır. İş arayan ve emeğini satan nüfus Marx'ın tanımıyla proleterleşmiştir. Bunun yanı sıra, hijyenik şartlar iyileşmiş, gıda üretimi artmış ve çeşitlenmiştir, yeni teknolojiler her türlü üretim artışıyla sonuçlanmıştır. Böylece sanayi devrimine paralel olarak kentleşme önem kazanmıştır (Rittersberger-Tılıç, 2011:7). Bu dönemde tarih sahnesine yeni bir sınıf çıkmış, bu sınıfın (işçi sınıfı) ihtiyaç ve taleplerinin kent mekanına yansması ise bir başka dönüşümü ifade etmiştir (Torunoğlu, 2007:377).

Modern kentler ekonomik farklılaşma ve bu farklılaşmanın getirdiği toplumsal, siyasi dönüşümler sonucunda şekillenmiştir. (Gökulu, 2010:211). Modern dönemde kentler bireylerin sosyal yaşamları üzerinde belirleyici bir rol oynamaktadır. Kentler, insanların alışkanlıklarını, algılarını, eğlence ve alışveriş biçimlerini, tüketim kalıplarını derinden etkilemekte ve değiştirmektedir. Kentlerde çok sayıda fabrika ve iş kolu açığı ortaya çıkmış ve kısa bir dönemde çok sayıda insan büyük kentlere akın etmiştir. Büyükşehirler, ulaşım, eğitim, sağlık, iş gibi noktalarda bireylere daha fazla fırsatlar sunmaktadır (Altun, 2012:265-270).

Medeniyetler beşiği Anadolu'da ise on bin yılı aşkın süredir kentlere rastlanmakta ve buna bağlı olarak Neolitik Dönemin sonunda Mezopotamya, Mısır, Çin, Hindistan gibi iklimsel şartların elverişli olduğu verimli alanlarda kent hüviyetinde yüksek nüfuslu yerleşmelerin ortaya çıktığı görülmektedir (Okutan, 1995:18). Anadolu'da bugünkü yerleşme alanları içerisinde ilk kuruluş tarihleri İsa'nın doğumundan 6800 yılına kadar giden şehir ve kasabalarımız bulunmaktadır. Çatalhöyük gibi Anadolu'daki özellikle küçük Türk şehirlerinin ticari, idari, dini, kültürel ve sağlık hizmetleri gibi çeşitli faaliyetlerin merkezi olmak gibi bir fonksiyonları vardır (İsbir, 1986:26).

Eski Türk yurtlarında pek çok kent harabelerine rastlanmıştır. Kaldı ki, Orhun Yazıtları'nda da Türklerin medeniyet düzeyini gösteren kayıtlara rastlanmış, Türk ülkelerinde birçok kentlerin bulunduğu anlaşılmıştır. Tarımsal faaliyetlerle uğraşan Uygurların ticaret hayatında da ileri seviyede oldukları belirtilmektedir. Cumhuriyetle birlikte kentlerin sanayileşmesi ve kentsel gelişme, Avrupa kentlerinde olduğu gibi bir yüzyıllık döneme yayılarak ortaya çıkmamış, daha çok ani ve sıçramalı bir büyüme göstermiş, ülkemiz kentleşme sürecine çok hazırlıksız girmiş, bu durum kentleşme sorunlarına yol açmış, kentleşme yalnızca kent sayısının ve kentlerde yaşayan nüfusun artması olarak değerlendirilmiştir (Toprak, 1988:4-5).

Kentleşmeyi etkileyen faktörleri ekonomik sebepler, sosyo-psikolojik nedenler, siyasal ve teknolojik nedenler şeklinde üç ana başlık altında toplayabiliriz. Bunları kısaca açıklayacak olursak:

Ekonomik Sebepler: Ekonomik nedenler, insanların içinde yaşadıkları koşulların katlanılmaz olarak görülmesi ya da rahatsızlık verici hale gelmesi anlamına gelir.

Ekonomik nedenler arasında; toprağın düşük verimi, düşük ücret, sınırlı iş olanakları, eğitim, sağlık vb. olanaklardan yoksulluk, kıtlık, sınırlı toplumsal devingenlik, toplumsal çatışma ve terör sıralanabilir. Bu nedenlerin ortak özelliği bir zorunluluk halinin mevcut olmasıdır (Keleş, 1992:22).

Sosyo-Psikolojik Nedenler: Kentlerin; fırsat, imkân ve olanak açısından kırsaldan daha zengin olması, eğitim sağlık ve kültür alanında çok çeşitli alternatif ve kaliteli hizmetlerin varlığı, yaşam kalitesinin, gelir seviyesinin ve konforun yüksek olması, ticaret, turizm ve sosyal yaşamın gelişmiş olması, büyük sanayi kuruluşları ulaşım, iletişim ve altyapı yeterliliği sebebiyle büyük kentlere yakın yerlerde kurulması, iş bulma umudunda marjinal sektör olarak adlandırılan kollarının varlığı, istihdamın kentlerde yoğunlaşmasına ve iyi eğitim, kaliteli sağlık hizmeti almak isteyen veya iş bulma umudunda olan insanları kendine çekmektedir. Kentlerin özgür havası, daha geniş bir kümenin üyesi olma duygusu, kentli olmanın gururunu paylaşma, kimi yerlerde ise, köyden kente göç etmeye, belirli bir toplumsal aşağılık duygusunu ortadan kaldıran bir “yükseliş” gözüyle bakılması da kentin çekiciliğinde önemli etkenler arasında yer alır (Kaya vd., 2008:18-22). Dolayısıyla sosyo-psikolojik nedenlerin köy ve kentin yaşam biçimleri arasındaki farklılıktan ortaya çıktığını söyleyebiliriz (<http://www.genbilim.com>).

Siyasal ve Teknolojik Nedenler: **Çeşitli düzeyde verilen siyasal kararlar, hukuk kurumlarından bazıları ve kentlerdeki yönetim yapısının özellikleri kentleri özendirici nitelik taşımaktadır.** Sanayi devriminin getirdiği değişikliklerle beraber kentleşmenin hızlanması teknolojik gelişmelerle mümkün olmaktadır. Buhar gücü nüfusun fabrikalar yakınında birikmesine yol açmıştır. Elektrik enerjisinin sanayide artan oranda kullanılması kentlerde hızlı biçimde nüfusun yoğunlaşmasına etkide bulunmuştur. Bunun gibi hidroelektrik santrallerde kentlerin gelişmesi ve yaygınlaşmasında büyük rol oynamıştır (<http://www.genbilim.com>).

3. GÖÇÜN TANIMI, TARİHÇESİ, SEBEPLERİ, ÇEŞİTLERİ VE ETKİLERİ

Göçle ilgili çok sayıda tanım yapılmıştır. Bunlardan bir kısmını aktarıyoruz:

Göç; “insanların, grupların demografik, coğrafik, ekonomik ve sosyo-politik nedenlerle zaman ve mekânda yer değiştirmesi ile eyleme dönüşen ve eylemin bitiminden sonra da etkileri devam eden bir süreçler bütünüdür” (Çakır, 2011 b:210). Göç; “insanların ikametlerini değiştirmek amacıyla bir yerden bir yere hareket etmesidir” (Bahar, 2009:260). Göç; “bireylerin coğrafi olarak bulunduğu yerden ayrılarak yerleşmek amacıyla başka bir yere gitmesidir” (Çelik, 2007:88). Göç; “genel olarak kalıcı ya da yarı kalıcı yer değiştirme hareketleridir” (Çelik, 1999: 4). Göç; “kişilerin hayatlarının gelecekteki kısmının tamamını veya bir kısmını geçirmek üzere köy kasaba kent gibi bir iskân ünitesinden diğerine yerleşmek kaydıyla yaptıkları coğrafik bir yer değiştirme olayıdır” (Akkayan, 1979: 25).

Göçle ilgili tanımlar incelendiğinde değişiklik arz eden bazı hususlara rağmen ortak unsurun "yer değiştirme" eylemi olduğu görülmektedir (Gişi, 2007:3-4). Türkiye'de göç hareketleri yoğun olarak 1950'li yıllarda başlamış ve 1980'li yıllardan sonra hızla devam etmiştir (Eren vd., 2010:256). “Ülke içerisinde, nüfusun yer değiştirmesi” şeklinde tanımlanan iç göç sonucunda sadece, bölgelerin ve illerin nüfusunda artma ya da azalma meydana gelir. Mevsimlik iç göçler “kırsal kesimdeki bazı ailelerin büyük şehirlere, tarımın yoğun olarak yapıldığı yerlere, yaz turizminin geliştiği yerlere bir müddet çalışmak üzere göç etmeleri” ile gerçekleşir. Yaylaya çıkma olayı da mevsimlik göçler içerisinde yer alır. Mevsimlik göçlerle Adana, Mersin, Hatay, Aydın, Muğla, Antalya gibi merkezlerde, yaz ile kış mevsimleri arasındaki nüfus miktarlarında önemli değişimler olmaktadır (<http://www.cografyam.org>).

Çakır'a göre (2011b:214) göç'ün nedenleri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Nüfusun hızla artması,
- Tarımın büyük ölçüde makineleşmesiyle işgücünün kırsal bölgelerden kentlere kayması,
- Sanayileşmenin plansızlığı,
- Toprağın bölünmesi, verimin azalması ve yetersizliği,
- Ölçülü toprak reformunun yapılmaması,
- Hazine arazilerinin iyi değerlendirilmemesi,
- Doğal olayların sıklığı, bunlara karşı önceden önlem alma imkanının bulunmaması,
- Konut sorununa bütüncül bir yaklaşımla çözüm getirilememesi; konut kiralının yasal bir düzene sokulamaması,
- Kırsal alanlarda sağlık, beslenme, eğitim, ulaşım ve bu gibi imkanların yetersizliği, dengesizliği, denetimsizliği,
- İş imkanlarının sadece kent merkezlerinde kurulan fabrikalar ve devlet kurumlarınca sağlanması,
- Kent plan ve programlarının çağın şartlarına uygun olmaması,
- Halkın bilgi, görgü, kültür gibi değer yargılarını yükselten kurumların kırsal bölgelerde bulunmaması ve böylece kentsel yaşamın özendirici bir nitelik ve nicelik taşıması,
- Doğu ve Güneydoğu'da çözümlenemeyen siyasal içerikli anarşik olaylar, psikolojik baskı, şiddet, yoksulluk, mesleksizlik, eğitimsizlik vb. nedenler şeklinde sıralanabilir.

Göçler meydana geliş şekli, göç edenlerin motivasyon unsurları, göç eden kişilerin özellikleri ve göç ettikleri yerler açısından farklılaşmaktadır. Bu nedenle çeşitli göç sınıflandırmaları yapılmaktadır. Bu kapsamda en yaygın haliyle aşağıdaki göç çeşitlerinden bahsetmek mümkündür:

İç Göç-Dış Göç: İç göç'ü; “kişilerin yaşadıkları ülke sınırları içinde kalmakla birlikte, sürekli yaşadıkları yerden ayrılarak, başka yerlere yerleşmeleri” (Demir, 2012:285) veya “bir ülke veya bölge içinde yaşayan kişi veya kişilerin belirli bir zaman dilimi içinde, çalışmak ve/veya yerleşmek amacıyla yaptıkları kalıcı yer değişiklikleri” şeklinde tanımlamak mümkündür (Öztürk ve Altuntepe, 2008:1589).

İç göçün en önemli nedeni, ekonomik zorluklardır. Ekonomik nedenlerin yanı sıra bazı nüfus hareketlerinin zorunlu olarak gerçekleştiğinin de altını çizmekte yarar vardır. Oluşan doğal afetler nedeniyle yaşama imkânı kalmamış bölgelerde veya yaşama imkânı olsa da bunun riskli olduğu yerlerde bulunan insanlar, daha güvenilir olduğunu düşündükleri yerlere taşınmaktadır. İç göçün zorunlu olarak gerçekleştiği bir başka durum da özellikle terör olayları sonrasında güvenli olmadığı düşünülen köylerde yaşayan insanların devlet tarafından kent merkezlerine yerleştirilmesidir (Demir, 2012:286-287). Dönemlere göre yoğunluğu değişse de, değişmeyen faktörlerin başında iç göçlerin yol açtığı etkiler gelmektedir. İç göçler göç alan ve göç veren yerlerin hem fiziki yapısını hem de sosyo-ekonomik yapısını derinden etkilemektedir (HKÜ, 2012:6).

Uluslararası göç de denilen dış göç; “kişilerin yaşadıkları ülkeden başka ülkelere göç etmesi” şeklinde tanımlanabilmektedir. Dış göçün de en önemli nedeni ekonomik şartlardır. Dış göç hareketleri incelendiğinde düşük gelirli bölgelerden yüksek gelirli bölgelere yoğun bir hareketlenme olduğu görülmektedir. Dış göçün bir başka nedeni de eğitimidir. Yüksek eğitim düzeyine sahip ülkelerin gelişmiş üniversitelerinde okumak isteyen yüz binlerce genç eğitimini gelişmiş ülkelerde tamamlamaya çalışmakta, bunların önemli bir kısmı da buralarda iş bularak yerleşme yoluna gitmektedir. (Demir, 2012:288-294).

Gönüllü Göç-Zorunlu Göç : Gönüllü göç; “göç eden kişinin tamamen rızası ile ve bilinçli bir şekilde yaşadığı yerden başka bir yere göç etmesi” olarak tanımlanabilmektedir. Göçlerin büyük kısmı gönüllü olmakta, kişiler göç etme eylemini bilerek, isteyerek ve sonuçlarına rıza göstererek yapmaktadırlar (Demir, 2012:285-286).

Zorunlu göç ise; “güvenlik, devletin çeşitli sosyal ekonomik kararları gibi nedenlerle, bireyin iradesi dışında, zorunlu ve elinde olmayan nedenlerle içinde bulunduğu ortamdan kopmak durumunda bırakılmasıdır” (Aytaç ve Toprak, 2011:412).

Zorunlu göçte itici faktör doğal yapıdan ziyade sosyal yapıdır. Bunun en bariz örneği ise Nazi Almanya'sındaki Yahudi göçüdür (Gişi, 2007:3). Türkiye'de 90'lı yılların başında Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaşanan güvenlik sorunları ve kaotik ortamın etkisiyle iç göç hareketlerinde farklı bir gelişme meydana gelmiştir. Güvenlik gereğiyle köylerin boşaltılması, söz konusu bölgeden bir anda on binlerce insanın

büyük kentlere yönelmesine yol açmıştır. Kentte yaşamaya dair hiçbir ön hazırlığı olmayan zorunlu göç mağduru bu kitlenin kent ortamında çok ciddi güçlüklerle karşılaştığı bilinmektedir (Yıldız, 2012:14).

Yasal Göç-Yasadışı Göç: Yasal göç; “yasal yolları kullanarak (yasal belge, izin vs.) bir kişinin kendi yaşadığı yerden gidip başka bir yere yerleşmesi” şeklinde tanımlanmakta ve göçlerin çoğu bu şekilde meydana gelmektedir. Çalışma amacı ile başka ülkede bulunanlar, aile birleşimi nedeniyle başka bir ülkede yasal statü alanlar gibi gruplar yasal göçmenlere örnek olarak verilebilir (Demir, 2012:286). Yasadışı göç; ülkelerin topraklarına girişe ilişkin belirledikleri yöntem ve kurallara uyulmadan, bir başka deyişle sınırların yasa dışı yollarla geçilmesidir (<http://www.egm.gov.tr>).

Özellikle ülkemiz gibi kentleri büyük göç alan toplumlarda, hızla topraktan kopan ve kente gelen insanlar bir anlamda köyü kente taşımaktadırlar. Çünkü kentsel mekanlar, kentsel meslekler ve kurumlar yeni gelenleri sindiremeyip, bu yeni kitleyi kent dışına itmekte ve ancak birkaç kuşak sonra kente uyum sağlanmaktadır (Görmez, 1997:19).

Türkiye geleneksel bir toplum olmaktan çıkan ve hızla sanayi toplumu haline gelen bir ülkedir. Bu süreçte geleneksel toplumsal yapıda bazı değişikliklerin olması ve bu değişimin toplumun tüm katmanlarında ve dolayısıyla toplumsal yaşamı belirleyen bütün yapılarda kendini göstermesi kaçınılmazdır. Kentleşme sosyal bağların gevşemesine, kişilerin yabancılaşmasına, kuralsızlığa ve başıboşluğa yol açmakta, kente hakim olan para ekonomisi ise insanları hesapçı, soğuk ve mesafeli bireyler haline getirmektedir (Yıldırım, 2004:35).

Bununla birlikte kişilerin kendilerine referans aldıkları gruplarla kendi yaşam ve kaynaklarını karşılaştırdıklarında duydukları eksiklik ve haksızlık duygusu (görelî yoksunluk), ikinci kuşak köy-kent göçmenini potansiyel şiddet ve suç aktörü olarak işaret etmektedir. Bu doğrultuda kentte yetişen gençler kendilerini anne, baba ve köydeki akrabalarından çok kentteki avantajlı kesimle kıyaslamakta ve beklentilerini yüksek tutmaktadırlar. Sonuçta beklentiler yerine gelmeyince de yaşadıkları hayal kırıklığı şiddete ve suça dönüşmektedir. Gelişen yeni teknoloji yeni kurumların, yeni kurumlar ise yeni normların oluşmasına ve eskilerin tasfiyesi zorunluluğunu doğurur. Böylece normlar ve değerler üzerinde uyuşmazlık meydana gelir ve yerleşik normlardan büyük ölçüde sapmalar başlar. Bu hal toplumun bütünleşme oranını geniş ölçüde düşürür ve toplumun ortak normları yozlaşmaya başlar. Ülkedeki kentli nüfus kentlerde bir nüfus yığılmasına dönüştükçe, kentsel sorunlar toplumsal ve siyasal rahatsızlıkların da oluşmasına neden olur (Keleş ve Hamamcı, 1993:59).

Bu bilgiler ışığında göçün olumlu ve olumsuz etkilerinin bir kısmını aşağıdaki gibi belirtebiliriz (Çakır, 2011 a:139-140).

Göçün Olumlu Etkileri: Köyünden, kasabasından koparak kente ya da en bilinen adres olarak gecekondulara, varoşlara göç eden birey ya da ailelerin sosyal statü ve rollerinin değişmesidir. Üretim biçiminin değişmesiyle aile yapısının geniş aileden

çekirdek aileye dönüşmesi ve özgürleşmesidir. Sosyo-kültürel değerlerin, normların, ilişkilerin geleneksellikten modernliğe doğru giden bir eğilim göstermesidir. Olumsuz olarak nitelenen marjinal sektörün giderek enformel bir sektöre dönüşmesi, kent ekonomisi ve iş yaşamına önemli katkılar sağlamasıdır. Köylerinde, kasabalarında öğrenim imkanı bulamayan ailelerin çocuklarının eğitimi ve öğrenimi konusuna çok özen gösterdikleri, meslek sahibi olmaları için sonuna kadar okumaları gerektiğine inanmalarıdır.

Kısaca gecekondulu kültürü ve toplum yapısı içinde olsa da iş ve çalışma imkânlarının, geçim kolaylığının, özgür ve eğlenceli bir yaşam tarzının olması göçün olumlu sonuçları olarak saptanmıştır.

Göçün Olumsuz Etkileri: Öncelikle göç veren yerleşmelerde (özellikle köyler, kasabalar, kırsal alanlarda) nüfus ve işgücünün transferi; hem kırsal nüfus artış hızını hem de toplam nüfus içindeki payını azaltmıştır. Bu olumsuzluk, kırsal alanların ıssızlaşmış insan kaynağı açısından boşalmasını, üretimin düşmesini, kırsal kalkınma (köy kalkınması) ve modernleşme hamleleri sonucunda yapılan alt yapı, yol-su, elektrik, okul, cami vb. yatırımların boşa gitmesini, anlam ve önemini yitirmelerini sağlamıştır. İnsan, emek, üretim ve yatırım kaybı kırsal bölgelerde göçe güdülenmeyi ve özenmeyi, toplumsal dayanışma ve güvensizliği artırmıştır. İç göçler sonucunda sanayileşmiş, turizm potansiyeli yüksek, insan yaşamını kolaylaştıran şartlara ve imkânlarla sahip büyük ölçekli kent merkezleri ve bunlara bağlı orta ölçekli kent merkezlerinde ortaya çıkan konut, gecekondulu ve varoşlar en olumsuz oluşum olarak değerlendirilmektedir. Gecekondulu ve varoş bölgelerinde altyapı yetersizliği, işsizlik oranının yüksek oluşu, barınma ve yoksulluk, “geçiş ve yoksulluk kültürünün” yarattığı anomik davranışlar, çocuk suçluluğundaki yükseliş, sokakta çalışan ve yaşayan çocukların yaşam kavgaları göçün bir başka olumsuz yönünü oluşturmaktadır. Başka bir olumsuz sonuç ise, farklı kültürlerden, etnik yapılardan kentlere özellikle de gecekondulu ve varoş yerleşim alanlarına göç edenlerin, kendi özüne uygun kimlik arayışları, cemaatçi örgütlenmeleri, kent kültürü ile sosyal bütünleşme yerine çatışma ve kimliğini kabul ettirme savaşımı olumsuz bir süreç olarak yorumlanmaktadır.

4. TÜRKİYE'DE HIZLI VE SAĞLIKSIZ KENTLEŞMENİN OLUMSUZ SONUCU: GECEKONDULAŞMA VE TOPLUMSAL SORUNLAR

Gecekondulu olgusu 1940'lı yıllarda itibaren kırdan kente göç eden yurttaşların konut sorunlarına çözüm bulmak amacıyla ortaya çıkmıştır. Bu yıllar kentleşme politikası açısından birkaç değişkenle açıklanabilir ancak bunlardan en önemlisi gecekondulu olgusudur (Turan, 2007:390). Gecekondulu olgusu, ortaya çıkmaya başladığı ilk dönemlerde salt 'konut sorunu' olarak algılanmış olsa da süreç içindeki gelişimi ve ulaştığı boyut itibarıyla daha geniş sosyo-ekonomik bir anlam ifade ettiği ve üzerinde önemle durulması gerektiği fark edilmiştir (Mutlu, 2007:4).

Sözlük anlamı “izinsiz olarak hemen bir gece de çakılıveren yapı” olan “gecekondulu”, gelişmekte olan tüm ülkelerin yoğun göç alan büyük kentlerinin çeperlerinde oluşan

gerek yapısı gerekse de nüfus kompozisyonuyla büyük bir farklılık gösterir. Gecekondu “kendisine ait olmayan yerde imar yasalarına, sağlık ve fen kurallarına aykırı olarak alelacele yapılmış bir barınak” şeklinde tanımlanır (Yıldız,2012:32).

Türkiye'de Gecekondu Mahallerinin ortak özelliklerini şu şekilde sıralayabiliriz (Çakır, 2011 a:213):

1. Yasalara aykırı oluşu.
2. Sağlık ve teknik koşullardan yoksun bulunması.
3. Başkasına ait yerde yapılmış olması.
4. Arsa sahibinin izninin olmayışı.
5. Ruhsatsız yapılmış olması,
6. Alelacele yapılmış bulunması.
7. Gizli yapılmış olması.
8. Nitelik ve niceliksiz, kişinin kendisine ait bulunan yerde de yapılsa, yasalara aykırı ve ruhsatsız barınaklar oluşu.

Doğu ve Güneydoğu Anadolu' dan göç olgusunun ekonomik ve sosyo-kültürel boyutu her zaman mevcuttur. Terör sebebiyle Batıdaki veya bölgedeki büyük kentlere göç eden aileler genellikle düşük ücret karşılığı inşaat, tarım işçiliği ve basit hizmet sektörlerinde çalışmaktadırlar. Kırsal kesimden gelirken hiçbir birikimi ve sosyal güvencesi olmayan bu aileler, barınma ihtiyaçlarını karşılamak için kent toplumunda bir rant haline dönüşen gecekonduya yönelmektedirler. Gecekondu kent toplumunun yaşam tarzına ve ekonomisine uyum sağlama sürecinde göçmenler için bir tampon durumundadır (Eren vd., 2010:259-260).

Ülkemize özgü oluşum süreci olmasının yanında bir çok farklı boyutu olan hızlı kentleşme, ekonomik problemler yanında, yalnızlık, uyum, anomi ve yabancılaşma, suç, kentle bütünleşememe, yerel hizmetlerin zorlanması, çevre kirliliği gibi sosyal problemlere neden olmuştur (Yıldırım, 2004:65).

Karşılaşılan sorunların niteliği ve niceliği, bunlar ile baş etme yöntemleri aileden aileye, bireyden bireye farklılık gösterdiği gibi meydana getirdiği etkide yine farklılık arz etmektedir. Tarımsal etkinliğin hâkim olduğu kırsal alanlardan ayrılıp plansız, programsız bir şekilde kentlere gelen birey kente gelişlerinde kentin "asıl üyesi" olarak değil, kente ikinci sınıf üye olarak katılmaktadır. Birey farklı sebeplerin beklentisiyle tarımsal ve cemaatsal yapıdan ve geleneksel kültür ortamından hızla kopmaktadır. Tarımsal etkinliğin şekillendirdiği köy yaşamının karşısına hizmet sektörünün şekillendirdiği bir kent yaşam tarzı çıkmaktadır. Kırsal alanlardan kente gelenler hem iş elde etmede, hem de elde ettiği işlerin devamlılığı ve gelir temini açısından bir güvensizlik yaşamaktadır. Güvenlik duygusu uyum için en önemli duygudur. Göç eden bireyin bu güvenliği ne zaman ve ne şekilde temin edeceği belirsizdir. Bunun için bu bireylerin istedikleri tek şey veya ihtiyaç duydukları tek şey başlarını sokacak bir konut geçimini sağlayacak iş koluna girmektir. Dolayısıyla başını sokacak bir ev ve geçimini

sağlayacak bir iş ilk dönemde kente uyum sağlayacak iki önemli etkidir (Görmez, 1991:41-80).

Bugün ise gecekondulaşma, kentsel alanlarda barınacak bir yer bulmanın ötesinde bir anlam kazanmış, kentte oluşan rantlara el koyma mücadelesinin bir aracı haline gelmiştir (Öztürk ve Altuntepe, 2008:1601).

5. SUÇ VE SAPMA

Suç, insanlığın varoluşundan itibaren (Âdem ve Havva'dan itibaren) var olagelmiş bir olgudur. Toplumların ve kültürlerin suç tanımı değişse bile, evrensel bir olgudur (Aktaş, 2011:192). Suç aynı zamanda tek bir nedene indirgenemeyecek kadar da karmaşık bir olgudur. Suçu sadece durumsal bir olgu olarak ele alıp, onu belirli bir nedenle bağdaştırmak muhtemelen bu sürece neden olan sayısız nedeni görmemize engel olacaktır (Gökulu, 2010:215). Suç herhangi bir ülkeye özgü olmayıp; yaşam ve uygarlığın bir kısmı olarak insanlık tarihinin her döneminde var olmuştur. Suçun işlenmediği bir dönem ve toplum yoktur. Değişen yalnızca işlenmekte olan suçun nicelik ve niteliğidir (Yücel, 2008:1-31).

“Hukuk kurallarının yasakladığı ve yapılmasına veya yapılmamasına cezai yaptırım uyguladığı eyleme” suç denir. Bir olayın suç sayılabilmesi için mağdura zarar veren fiilin başka şahıs/shahıslar tarafından yapılması gerekmektedir. T.C.K.'ya göre bir fiilin suç sayılabilmesi için; ceza kanununda yazılı bir fiil olması, bu fiilin serbest irade ile işlenmesi, fiilin hareket yani eylem halinde yapılması şartlarının gerçekleşmesi gerekir (Kaygısız, 2010:33). Dönmezer (1984:61)'e göre Suç, “topluma zarar verdiği ya da tehlikeli olduğu kanun koyucu tarafından kabul edilen ve belirtilen eylem, davranış, tavır ve harekettir”.

Suç, “kanunlarda açıkça yasaklanan ve karşılığında bir ceza öngörülen her türlü eylem olarak tanımlarken; sapmayı ise toplumsal normlar çerçevesinde öngörülen kabul edilebilirlik sınırları dışına taşan her türlü davranış” olarak tanımlayabiliriz. Suçların karşılığında mutlaka cezai bir yaptırım varken sapma davranışının karşılığında da toplumsal kınama ve tepkinin olduğunun söyleyebiliriz. Sonuçta, her iki davranışın karşılığında bir çeşit tepki ve ceza bulunmaktadır. Suç kavramı ile kanunda yazılı bir tanımdan söz ederken sapma kavramı ile toplumsal norm ve değerlerin ihlal edilmesi kastedilir (Dolu, 2011:32). Suç, kısa yoldan kazanç sağlama vasıtası olarak algılandığında ve sosyal açıdan kabul gördüğünde bazı kişilerin normdan sapanlara katılması kaçınılmaz olmakta; suçlu olanla ve olmayan arasındaki açığı gittikçe daralmaktadır. Sapma kavramı belli bir toplum ve zaman kesitinde normdan ayrılık sergileyen davranışa ilişkindir (Yücel, 2008:3-26). Her ne kadar çoğu sapma teşkil eden davranış suç olarak tanımlanmış olsa da, her suç bir sapma olmadığı gibi her sapma da bir suç değildir (Dolu, 2013:4).

6. TÜRKİYE'DE KENTLEŞME SÜRECİNDE SUÇ VE SUÇLULUK GELİŞİMİ

Suç, birçok psiko-sosyal, sosyo-kültürel ve ekonomik faktörün bir sonucu olarak ortaya çıkan bir olgudur. Benzer biçimde “kentleşme her zaman için suça neden olur” gibi bir yargıda bulunmak kentleşme süreci içerisinde ortaya çıkan belirgin değişiklikleri gözden kaçırmamıza sebep olabilir. Bu bakımdan, kentleşme sürecinin dünyada hangi politik, ekonomik söylemler ve etkiler üzerinden gerçekleştiğini algılamadan bu ilişkiyi anlamlandırmamız eksik tespitlerde bulunmamıza neden olabilir (Gökulu, 2010:210-218).

Türkiye'de kentleşme sürecinde suç ve suçluluk gelişimini anlamamızda bireyi suça iten faktörlerin önemi vardır. Bireyi suça iten faktörler genel olarak şöyle sıralanabilir: ailede işsizlik, babanın yada annenin alkolik olması, ekonomik güçsüzlük, sık sık çevre değiştirme, boşanmış anne baba, ailede nüfusun fazla olması, anne babanın eğitilmiş olmaması, bireyin eğitilmiş olmaması. Zorunlu göç nedeniyle gelen insanların tamamı kırsal alandan gelen insanlardan oluşmaktadır. Türkiye de kırsal alan eğitim seviyesi ve avantajları herkesin malumudur. Yukarıda sıralamadığımız bireyi suça iten faktörlerin tamamı zorunlu göçle gelmiş insanlar için uygundur. Yapılan çok sayıda araştırmanın, sokakta çalışan çocukların önemli bir oranının geçmiş dönemde göç etmiş ailelerin çocukları olduğu yönünde bulgular saptanması çocukların sokakta bulunmaları veya sokağı mesken edinmeleri ile göç arasında bir ilişkinin var olduğunun bir kanıtı olarak görülebilir (Ceylan, 2012:7). Kentleşmenin, özellikle sağlıksız kentleşme sürecinin ortaya çıkardığı sorunları suça neden olan yapısal faktörler olarak algılayıp bireyleri suça teşvik eden daha küçük düzeydeki nedenleri, akıldan çıkarmamızda fayda vardır. Özellikle sağlıksız kentleşme ve bunun yarattığı toplumsal sorunlar kentlerde suça neden olan yapısal değişkenler olarak karşımıza çıkmaktadırlar. Bu süreç içerisinde kentli ve yurttaş olabilmek, yaşanılan çevredeki olaylara seyirci kalmadan etkin ve duyarlı bir rol üstlenebilmek suç önleme stratejileri açısından oldukça önemlidir. Kentleşmenin getirdiği sorunlarla baş edebilmek ve bu sürecin olumsuz yönlerinden kurtulabilmek bir anlamda ‘kentleşmek’ kavramıyla da alakalı bir durumdur (Gökulu, 2010:210-218). Göç edenlerin kentte kalış süresi arttıkça uyum sürecinde artacak, kentli kültür benimsenecek, kaotik ortam da nispeten durulacaktır (Yıldız, 2012:35).

7. KENTSEL GÜVENLİK

Sanayileşme ile birlikte Avrupa ve Kuzey Amerika'daki kentlerde büyük bir gelişme görülmüştür. Fabrikalarda işçi nüfusuna olan ihtiyaç artmıştır. Bunun sonucunda kentler daha kalabalık hale gelerek yapısal şekilleri değişmiştir. Ulaşım, haberleşme, elektrik, su, kanalizasyon vb. hizmetlerde olumlu gelişmeler yaşanmıştır. Kentlerin kalabalıklaşması sonucunda birçok sosyal sorunlar da ortaya çıkmıştır. Bunların en başta geleni güvenlik ve suçlarda görülen artıştır. İnsanlar arasındaki ilişkiler kişisel olmayan hale gelmiştir. Toplumdaki insanların bir birini tanımaya, sosyal değerlere dayalı kontrol mekanizması, resmi toplumsal denetim almıştır. Günümüzde çağdaş modern devletlerde kamu düzenini sağlama yürütme gücü içerisinde yer alan idareye düşmektedir. İdare

özellikle güvenlik açısından denetimini kolluk güçleri aracılığıyla yerine getirmektedir. Kentsel güvenlik; şehirde yaşayan bir bireyin yada grubun, kentsel yaşamına dair tüm ihtiyaçlar ve ilişkiler ağını gerçekleştirirken, güvenliğinin de sağlanabilmesidir (Kuyaksil, 2013: 44).

“Kentsel güvenlik” kavramı denildiğinde anlamamız gereken iki farklı boyut ön plana çıkmaktadır. İlk olarak, kent güvenliği kavramı, kentleşme süreci içerisinde meydana gelen güvenlik gereksinimi ve buna yönelik geliştirilen stratejileri çağırır. Bu bakımdan değerlendirdiğimizde, kent güvenliği her şeyden önce kente ait kırsaldan farklı olan bir güvenlik algısını ve buna yönelik hizmetleri içermektedir. Kentsel güvenlik açısından algılamamız gereken bir diğer unsur ise, kavramın günümüz kent yapısını ifade etmek için kullanıldığıdır (Gökulu, 2010:210).

Güvenlik hizmetlerinin bireylerin hayatını doğrudan etkilemesi ve toplum hayatının huzur ve düzen içinde sürdürülmesi açısından en önde gelen kamu hizmetlerinden biri olması nedeniyle güvenlik hizmeti sunan birimlerin alanlarındaki yeni teknolojileri ve uygulamaları yakından takip etmeleri, suçla daha etkin bir şekilde mücadele etmede önemli bir rol oynamaktadır (<http://www.pa.edu.tr>).

Güvenlik; “İnsanların duygularında, faaliyetlerinde, ilişkilerinde kuşkulu, korkulu, tehlikeli ortamın bulunmaması, emin ve rahat olması inancı” (Kılıç, 1990:34) olduğuna göre, kentleşme süreci içerisinde bu inanç doğrultusunda meydana gelen güvenlik gereksinimi ve buna yönelik geliştirilen stratejilerin en bariz örneğini Kent Güvenliği Yönetim Sistemi (KGYS) oluşturmaktadır.

Kent Güvenliği Yönetim Sistemi (KGYS) Türkiye’de son yıllarda uygulamaya konulan, zaman içerisinde çok ciddi anlamda kabul gören ve ülke geneline yaygınlaştırılması planlanan bir sistemdir. Şehirlerde suçların işlenmesinin önüne geçilmesi, meydana gelen olayların aydınlatılması, trafik hizmetlerinin düzenlenmesi ve vatandaşların kendilerini daha güvende hissetmelerinin sağlanması amacıyla geliştirilmiş bilgisayar destekli güvenlik kamera sistemidir. Kent Güvenliği Yönetim Sistemleri bilgisayar destekli uygulamalarla çok zengin bir kullanım alanına sahiptir. Teknolojideki yeni gelişmelerin kolayca uyarlanabileceği esnek bir yapıya sahip olması da ayrı bir avantajdır (Geleri, 2013:88). Bu sistemlerin başlıca amaçları şu şekilde sıralanabilir (<http://www.ankara.gov.tr>):

- İllerin genel güvenlik ve asayiş hizmetlerine katkı sağlamak.
- Trafik akış ve yoğunluğunu izlemek.
- Güvenlik kameraları vasıtasıyla elde edilen görüntüleri değerlendirerek meydana gelebilecek olası sorunlara karşı hızlı ve etkili önlemler geliştirmek.
- Meydana gelen olayların aydınlatılması amacıyla kayıtları geriye dönük araştırarak incelemek, delilleri temin etmek.
- Trafik kameraları ve görüntü işleme sistemleri aracılığıyla plakaların veri tabanından sorgulanarak çalıntı araçları tespit etmek.

• Toplantı ve gösteri yürüyüşlerinde polis-halk ilişkilerine zarar vermeden yasadışı olayları önlemek, toplulukların provoke edilmelerine engel olmak.

KGYS 3 ana unsurdan oluşan bir projedir. Bunlar: Görüntüleme sistemi, çağrı yönetim sistemi ve mobil uygulamalar sistemidir (<http://www.ankara.gov.tr>).

Görüntüleme sistemi, şehir genelinde konuşlandırılan kameralardan elde edilen görüntülerin izlenmesini, saklanmasını ve otomatik olarak üretilen alarmların kaydedilmesini sağlayan donanım ve yazılımlar ünitesidir.

Çağrı yönetim sistemi, polise yapılan çağrılara ve diğer bilgilere dayalı olarak polisin olay yerine sevk ve idaresini düzenleyen, aynı zamanda bu süreçte personel ile bu uygulamayı kullanan diğer kurum kullanıcılarının birbirleriyle iletişimini sağlayan Coğrafi Bilgi Sistemi ile desteklenmiş bilişim sistemidir.

Mobil uygulamalar sistemi ise kullanıcıların (sahada görev yapan devriye polisi gibi) KGYS'den yararlanarak karşılaştıkları olay, şahıs ve araç karşısında zaman kaybetmeden ön bilgi almalarını sağlayan, kullanıcıları konum bilgisi ile destekleyen, gerçekleştirilen işlemlerden değerlendirme niteliğinde döküm, grafik ve harita üretebilen yazılım, donanım ve hizmetler bütünüdür. Sistem çok sayıda kamera, plaka tanıma sistemi, kırmızı ışık ve hız ihlal sistemi, yüksek çözünürlüklü portatif kamera sisteminden oluşmaktadır (Geleri, 2013:88-89).

8. TERSİNE GÖÇ VE BU KAPSAMDA YAPILAN ÇALIŞMALAR

Ülkemizde kitleler halinde kentlere göç eden insanlar, kentte iş bulabilecek yetenek ve becerileri taşımama ve iş imkânlarının kısıtlı olması gibi sebeplerden dolayı geçimlerini sağlayabilecek düzenli gelir getiren işler bulama noktasında başarılı olamamışlardır. Maddi sıkıntılar ekseninde gelişen konut sorunu da göç edenler açısından önemli bir sorun teşkil etmiştir. Sosyolojik ve psikolojik sıkıntılar ile yeni çevreye adaptasyon sorunlarının da eklenmesiyle göç edenlerden eski yerleşim birimlerine geri dönmek isteyenlerin sayısı artmıştır (www.firat.edu.tr). Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı tarafından yapılan köy ve memleket tercihinin insanların duygusal, manevi dünyalarıyla ilişkilendirildiği “Doğu ve Güneydoğu Anadolu'dan Terör nedeniyle Göç eden Ailelerin Sorunları” (1988), adlı çalışmada göç edenlerin köylerine geri dönme arzusunun temelinde ekonomik nedenler tespit edilmiştir.

Terör nedeniyle kitlesel halde kentlere göç eden insanlar, kentlerde iş kapasitesinin yetersizliğinden, kentte iş görebilecek becerilerden yoksun olmalarından, geçimlerini sağlayacak düzenli işler bulamamışlar ve yoksulluk sınırının altında bir yaşam sürmeye mahkûm olmuşlardır. Ayrıca toplumsal, kültürel ilişkiler ve yaşanan mekânlar açısından da uyum sorunları belirmiştir. Bu insanlar plansız, imarsız, alt yapısı olmayan mahallelerde, sağlıksız koşullardaki konutlarda bir yaşam sürmektedirler. Belirtilen bu sorunlarında ötesinde terk edilen bölgelerdeki tarımsal toprakların işlenilememesi ve meraların kullanılamaması gibi sorunlarda ortaya çıkmıştır. Bu günkü duruma

baktığımızda, terör olayları büyük ölçüde kontrol altına alınmıştır. Göç edenlerin eski yerleşim birimlerine tekrar geriye dönme imkânı ortaya çıkmış bulunmaktadır. Bu geri dönüşün sağlanması, bu insanların geçim problemlerinin çözülmesi, köylerdeki doğal kaynakların yeniden işlenebilmesi, bölge kentlerinde yaşanan düzensiz kentleşme sorununun çözülmesine ve de toplumda barışın, istikrarın sağlanmasına büyük katkı sağlayacaktır. Bu sürecin sağlıklı gerçekleşebilmesi için yapılması gerekenlerin, önceliklerine göre sıraya konulması ve yerine getirilmesi için iyi tasarlanmış projelere ihtiyaç vardır. Köylerine geri dönmek isteyenlerin dönüşleri bir an önce gerçekleştirilmelidir. Göç edenlerin şehirlerde dayanma gücü çok fazla değildir. Bu insanlar geri dönmediği takdirde bölge şehirlerinden batıya doğru ikinci bir göç dalgası başlatabileceklerdir. Bu durum da zaten çözülmesi zor olan problemleri büsbütün içinden çıkılmaz hale getirecektir. Öncelikli olarak güvenlik sağlandıktan sonra, yol, su, elektrik, okul, sağlık ocağı, konut gibi alt yapı tesisleri hazırlanmalıdır. Bölgenin ekonomik olarak gelişimini sağlamak için hayvancılık ve tarım teşvik edilmeli, seracılık, arıcılık gibi köylünün geçimini sağlayabileceği alternatif geçim kaynakları çoğaltılmalıdır (<http://okul.selyam.net>).

Geriye göç sürecinin gerçekleştirilebilmesi için hem devletimize hem de göçten etkilenen vatandaşlarımıza büyük sorumluluklar düşmektedir. Bu bağlamda; Başbakanlık Güneydoğu Anadolu Projesi Kalkındırma İdaresi tarafından 15 Aralık 1999 tarihinde Valiliklere bir genelge gönderilmiştir. Bu genelge ile Doğu ve Güneydoğu Anadolu Köye Dönüş ve Rehabilitasyon Projesi başlatılmış olup proje kapsamında oluşturulacak merkez köylerde güvenlik, sağlık, eğitim ve diğer alt yapı imkânlarının Devlet tarafından sağlanması, geri dönüşün bu merkez köylere yapılmasının teşvik edilmesi hedeflenmiştir. Köye Dönüş ve Rehabilitasyon Projesi kapsamında İllerde faaliyet gösteren KDRP büroları (www.illeridaresi.gov.tr) bu bağlamda faaliyetlerini sürdürmektedir.

Konu ile ilgili olarak 22. Dönem TBMM Dilekçe Komisyonu 8 Nolu Kararında Geri dönüşle ilgili sorulan sorulara verilen cevaplar şöyledir (www.tbmm.gov.tr):

Köye Dönüş Projesinde uygulama kriteri nedir? Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinden terör nedeniyle batıya göçmüş o yörelerdeki insanlarımıza geri dönüşlerine yönelik hangi teşvik edici yöntemler kullanılmaktadır?

1994 yılında başlayan proje, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü bünyesinde devam etmiş, 2000 yılı bütçe yatırım programında _cisleri Bakanlığının sorumluluğuna 7 il alınmıştır. Daha önce, 5 il GAP İdaresi Başkanlığında, 7 il Köy Hizmetlerindeyken 2000 yılından itibaren İçişleri Bakanlığının sorumluluğuna verilmiştir. 2003 yılında, Elâzığ ilimizin ve 2004 yılı içerisinde de Ağrı ve Adıyaman illerimizin köye dönüş projesine katılmasıyla toplam 14 ilimizde Köye Dönüş ve Rehabilitasyon Projesi uygulanmaktadır geriye dönen insanların bakımsızlıktan yıkılmış, yok olmuş, tahrip edilmiş evlerinin tamiri, yaşanılabilir bir hale dönüştürülebilmesi, köylerin altyapılarına ait çalışmalar ve bu insanlara geçimlerini temin edecek, hayvancılık, tarımsal kredi destekleri ve Kaymakamlıklar tarafından yaşamlarını idame ettirebilecekleri akla gelebilen her türlü

yardım yapılmaya çalışılmaktadır. Ancak, bütçe içerisinde aktarılan asıl meblağ altyapı hizmetlerine harcanmaktadır.

Terör nedeniyle kaç köy boşaltıldı? Bu konuda bir istatistik var mı? Bu köylerden kaç kişi terör nedeniyle göç etti? Kaç kişi köylerine döndü?

Türkiye genelinde boşaltılan toplam köy sayısı 930, mezra sayısı ise 2018 dir. Toplam 3 000 civarında yerleşim birimi boşaltılmıştır. Devletin elinde 353 000 insanın yerini, köyünü terk ettiği konusunda resmi bir rakam vardır. Terör nedeniyle köylerini terk eden insanların içerisinde 30 Kasım 2004 tarihi itibarıyla 128 085 kişi geri dönüş yapmıştır. 2008 yılı Mayıs ayı sonu itibarıyla 25 bin 1 haneden 151 bin 469 kişi eski yerleşim birimlerine dönüş yaptı (haber7.com).

Terör ve terörle mücadele kapsamında yürütülen faaliyetler nedeniyle zarar gören vatandaşların zararlarının karşılandığı “5233 Sayılı Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılansması Hakkında Kanun” da bu kapsamda önemlidir. Kanunda “Terörle mücadele kapsamında yürütülen faaliyetler nedeniyle kişilerin mal varlıklarına ulaşamamalarından kaynaklanan maddî zararlar” karşılanacak zararlar arasında gösterilmek suretiyle devletin, zorunlu nedenlerle göç eden bireylerin maddi kayıplarını karşılanmasının yolu açılmıştır.

Kentlerde yaşayan nüfusun özellikle kırsal alanlardan kente göç sebebiyle hızla arttığı ülkemizde hem kırsal alanlardaki kalkınma ve gelişmişlik sorununun aşılabilmesi, hem de kentlerdeki aşırı nüfus artışının dengelenebilmesi için kırsal kalkınma çok büyük önem taşımaktadır. Kırsal kalkınmanın da en önemli gerekliliği kırsal alanlarda yaşam kalitesinin yükselmesini sağlayacak temel fiziki altyapı hizmetlerinin sağlanmasıdır. Bu anlamda gösterilecek çaba, verilecek hizmetler ve ülkemiz koşullarında özveri ile bu alana ayrılacak mali kaynaklar kentlerde ve kırsal alanlarda yaşanan birçok sorunun çözümüne katkıda bulunacaktır.

İçişleri Bakanlığınca 2005 yılında başlatılan KÖYDES (Köy Altyapısını Destekleme Projesi)'de bu kapsamda önemli bir yere sahiptir. Temel amacı kaynak yetersizliği sebebiyle mevcut yatırım programlarında kapsama alınamayan, alınmayan köylerin ve bağlılarının içme suyu ve yol sorunlarının Vali ve Kaymakamlar önderliğinde İl Özel İdareleri ve Köylere Hizmet Götürme Birlikleri aracılığı ile mahalli imkan ve kabiliyetlerin verimli bir şekilde kullanılarak kısa sürede ve düşük maliyetle çözülmesi olan KÖYDES Projesi ile kırsal altyapının iki önemli unsuru olan yol, su ve kanalizasyon sorunlarının aşılmasına önemli katkılarda bulunulması hedeflenmektedir (www.mesudiye.gov.tr).

Göç alanına ilişkin politika ve stratejileri uygulamak, bu konularla ilgili kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlamak, yabancıların Türkiye'ye giriş ve Türkiye'de kalışları, Türkiye'den çıkışları ve sınır dışı edilmeleri, uluslararası koruma, geçici koruma ve insan ticareti mağdurlarının korunmasıyla ilgili iş ve işlemleri yürütmek üzere 11.04.2013 tarihli ve 28615 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak

yürürlüğe giren 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu ile İçişleri Bakanlığına bağlı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü kurulmuştur (www.goc.gov.tr).

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün göç ile ilgili görev ve yetkileri aşağıda belirtildiği gibidir:

- a) Göç alanına ilişkin, mevzuatın ve idari kapasitenin geliştirilmesi, politika ve stratejilerin belirlenmesi konularında çalışmalar yürütmek ve Bakanlar Kurulunca belirlenen politika ve stratejilerin uygulanmasını izlemek ve koordine etmek,
- b) Göç Politikaları Kurulunun sekreteryaya hizmetlerini yürütmek, Kurul kararlarının uygulanmasını takip etmek,
- c) Göçle ilgili iş ve işlemleri yürütmek,
- e) Düzensiz göçle mücadele edilebilmesi amacıyla kolluk birimleri ve ilgili kamu kurum ve kuruluşları arasında koordinasyonu sağlamak, tedbirler geliştirmek, alınan tedbirlerin uygulanmasını takip etmek,
- f) Kamu kurum ve kuruluşlarının göç alanına yönelik faaliyetlerinin programlanmasına ve projelendirilmesine yardımcı olmak, proje tekliflerini değerlendirmek ve onaylamak, yürütülen çalışma ve projeleri izlemek, bu çalışma ve projelerin uluslararası standartlara uygun şekilde yürütülmesine destek vermek (www.goc.gov.tr) şeklinde tanımlanmıştır.

9. SONUÇ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Kentleşme sürecinde bir sosyal yapıdan diğer bir sosyal yapıya geçiş, suç eğilimindeki farklılıkları ve aynı zamanda sosyal yapıdaki farklılıkları beraberinde getirmektedir. Kontrolsüz göç, çarpık kentleşmeyi meydana getirmektedir. Böylelikle dengesi bozulan bir toplumsal yapı meydana gelmektedir. Toplumdan kopmanın ve dışlanmanın ifadesi “suçluluk” olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu çalışmada kentleşme, göç ve suç konuları birlikte değerlendirildiğinden çözüm önerileri birlikte ele alınmıştır. Bu öneriler kısaca maddeler halinde aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

1- Sulu tarım imkânlarının geliştirilmesi, tarım üreticilerinin örgütlenme ve bilgi düzeyinin artırılması, kırsalda arıcılık/hayvancılık/madencilik/ormancılık gibi tarım dışı gelir getirici faaliyetlerin artırılması ve tarımsal sanayi altyapısının artırılması gibi tedbirlerle kırsal alanların nüfusu tutabilme özelliği artırılarak insanların göç etme ihtiyaçları ortadan kaldırılabilir.

2- Toprak ve diğer üretim kaynaklarının dağılımındaki dengesizliğin, önlenmesine ve toprakların miras yolu ile verimli bir şekilde işletilemeyecek kadar küçülerek bölünmesine engel olacak şekilde tarım ve toprak reformu yapılmalıdır.

3- Kırsal alanlara yapılacak olan eğitim hizmetleri daha ziyade teorik olmaktan çok bu alanda yaşayan insanların işlerini geliştirmeye veya yörenin coğrafi ve fiziki imkânlarına uygun yeni iş kolları açmaya elverişli bir şekilde verilmelidir.

4- Kentlerde gecekondulaşmanın önlenmesi için siyasi iktidarlar oy kaygısından uzak şehir yasaları yapılmalı, imara dönük af yasası olmamalıdır, bu hususun siyasilerce kolaylıkla değiştirilememesi için de “Anayasa hükmü” olmalıdır.

5- İlköğretim müfredatlarında demokrasi bilincini ve kentlilik sorumluluğunu artırmaya yönelik konular işlenmelidir. Böylece Kent Konseyleri gibi demokratik yapılara halkın katılımı sağlanmış, kenti korumaya ve geliştirmeye yönelik sorumluluk bilincine sahip vatandaşlar yetişmiş olur.

6- Belediyeler ve Sivil Toplum Kuruluşları işbirliği kapsamında çevrenin etkisiyle artabilecek ve ergenlik dönemi bunalımları olarak ortaya çıkan suçları önlemek için aile danışma merkezleri ve gençlik merkezleri yaygınlaştırılmalıdır. Bu merkezlerde sosyal bütünleşme kapsamında kültür, spor, alkol ve madde bağımlılığı, cinsel yolla bulaşan hastalıklar ve suç işlemiş gençlerin topluma kazandırılması gibi sosyal yönü ağır basan projeler uygulanmaya konulmalıdır.

7- Yoksulluk, suç eğilimini hızlandırmaktadır. Devletin Anayasa'da yer alan “sosyal devlet” niteliğinin artırılması asayişe yönelik suçluluğun önlenmesinde en etkili yollardan birisidir.

8- Kentleşme sürecinin daha düzenli bir zemine oturmasını sağlamak için, geleneksel kontrol mekanizmalarının işlevini yerine getirebilecek hemşeri dernekleri vb. sivil toplum kuruluşlarının oluşumu teşvik edilmelidir. Böylece sivil toplum kuruluşları suçu önleme ve suçluları topluma tekrar kazandırma çalışmalarında daha etkin olacaktır.

9- Kentsel altyapı eksikliği güvenlik açısından bazı sorunlar oluşturmaktadır. Hem iyi aydınlatılmış, hem de kameralar ile gözetlenebilen mekânlarda suçlarda azalma olduğu Kent Güvenlik Yönetim Sisteminin uygulandığı şehirlerde görülmektedir. Bu nedenle ışıklandırma ve kameralı görüntü sistemleri sadece şehir merkezini değil, diğer kısımları da kapsayacak şekilde planlanıp, oluşturulmalıdır. Yoksa merkezden bu alt yapının olmadığı kenar mahallelere suç kayması ile karşılaşılacaktır. Güvenlik kameralarının başarılı olabilmesi, o yerin özelliğine ve amacına uygun teknik özelliklere sahip olmasına, personelin bu konuda bilgili ve tecrübeli olmasına, kişi hakları ve özel hayatı korumaya yönelik hukuki alt yapısının olmasına bağlıdır. Ayrıca Kent Güvenlik Yönetim Sistemi ile suç yerlerinin haritalanması, hangi suçların hangi bölgelerde yoğunlaştığının tespit edilerek doğru ve gerçekçi önlemler alınmasına katkı sağlayacaktır.

10- Suçla mücadele sadece polisin yerine getirdiği hizmetler ile sağlanamayacak kadar büyüktür. Dolayısıyla kentsel suç ve şiddetin önlenmesi için, kent ölçeğinde disiplinler arası ve kurumlar arası, suç önleme stratejileri geliştirilip uygulanmalıdır. Toplum destekli güvenlik anlayışının yaygınlaşp, benimsenmesi gerekir. Emniyet teşkilatı ile yerel yönetim birimleri ve diğer kurumlar bir araya gelerek; kentsel planlama yapılırken belediyenin ve diğer kurumların görevlenin yanında kentsel suçla mücadele yaklaşımı da göz önüne alınmalıdır.

11- Adliye haberleri arasında medya da sadece asayişe etki eden haberler değil, beyaz yaka suçları dediğimiz, eğitilmiş ve sosyal statüsü yüksek insanların da yargılama ve ceza haberleri sıklıkla yer almalıdır. Böylece toplumda adalet mekanizmasına olan güven duygusu geliştirilmelidir.

12- Tüm yukarda sayılan önlemlerin yanı sıra halkın suç ve suçlulara yönelik toplumsal duyarsızlığı aşılanmalıdır. Halkın suç ve suçlulara yönelik davranışlarında sorumlu bir vatandaş bilinci ile hareket etmeleri gerekmektedir.

13- Son 30 yıllık dönemde ülkemizde köyden kente göç hareketleri incelendiğinde Büyük Şehirlerimizin özellikle Güney Doğu Anadolu Bölgemizden yoğun göç aldığını görmekteyiz. Göç eden insanların şehirde dayanma gücü çok fazla değildir. Bu nedenle büyük şehirlerimize göç eden vatandaşlarımızdan bir kısmı eski yaşadıkları yerlere dönmek istemektedirler. Bu vatandaşlarımızın dönüş yapacakları yerde köy altyapısının iyileştirilmesi ve tarım ve hayvancılığın geliştirilmesine yönelik projeler yoluyla (KÖYDES) geri dönüşün sağlanması, kentlerimizde güvenlik ve asayişin tesisine katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Akkayan, T. (1979). *Göç ve Değişme*. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul, s.25.
- Aktaş, A. M. (2011). Suça Sürüklenen ve Mağdur Çocuklar. *Çocuk Koruma Kanunu, Çocuk ve Suç*, Hançerli, S., Sevinç, B., Gürer, C. ve Öner, M.C.(Ed.) Sabev Yayınları, Ankara, ss.191-197.
- Altun, N. (2012). Sosyoloji. *Kentleşme*, Bahar, H. İ. (Ed.). Polis Akademisi Yayınları, Ankara, ss.263-281.
- Aytaç, Ö. ve Toprak, L. (2011). Suça Sürüklenen ve Mağdur Çocuklar. *Çocuk veRadikalleşme: Diyarbakır Örnekleme*, Hançerli, S., Sevinç, B., Gürer, C. ve Öner, M.C. (Ed.). Sabev Yayınları, Ankara, ss.409-419.
- Bahar, H. İ. (2009). *Sosyoloji*. Usak Yayınları, Ankara, ss. 259-267.
- Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, (1998). "Doğu ve Güneydoğu Anadolu'dan Terör Nedeniyle Göç Eden Ailelerin Sorunları", Ankara: Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yay.,No:115.*
- Ceylan, Y. (2012). Zorunlu Göç ve Suç İlişkisi (Muş İli Örneği). *Akademik Bakış Dergisi*, 32:7.
- Çakır, S. (2011a). Geleneksel Türk Kültüründe Göç ve Toplumsal Değişme. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24:129-142.
- Çakır, S. (2011b). Türkiye'de Göç, Kentleşme/Gecekondu Sorunu ve Üretilen Politikalar. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23:210-222.
- Çelik, F. (1999). *Ekonomik Yönleriyle İç Göç Olgusu*. Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri, s.4.
- Çelik, F. (2007). Türkiye'de İç Göçler: 1980-2000. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22(1): 87-109.

- Demir, O. Ö. (2012). Sosyoloji. *İç ve Dış Göç*, Bahar, H. İ. (Ed.). Polis Akademisi Yayınları, Ankara, ss.285-320.
- Dolu, O. (2011). *Suç Teorileri*. Seçkin Yayıncılık, Ankara, s. 32.
- Dolu, O. (2013). Suç Sosyolojisi. *Suç ve Sapma Teorileri*, Geleri, A. (Ed.). Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, ss.2-23.
- Dönmezer, S. (1984). *Kriminoloji*. Filiz Kitabevi, İstanbul, ss. 61.
- Eren Veysel, Özel Mehmet ve Altinkaya Ö. Faruk, (2010). Terörün Sosyal Psikolojisi. *Türkiye'de Göç Gecekondu ve Terör Üzerine Bir Araştırma: Adana Kenti Örneği*, Sever, M., Cinoğlu, H. ve Başbüyük, O. (Ed.). Polis Akademisi Yayınları, Ankara, ss.255-275.
- Geleri, A. (2013). Suç Sosyolojisi. *Suç Önleme*, Geleri, A. (Ed.). Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, ss.88-89.
- Gişi, İ. (2007). *Göksun İlçesinde Yaşanan Göç Hareketlerinin Sosyo-Ekonomik Analizi*. Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş, ss.3-4.
- Gökçe, B. (1977). *Gecekondu Gençliği*. Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara,ss. 8-100.
- Gökçe, B. (1996). *Türkiye'nin Toplumsal Yapısı ve Toplumsal Kurumlar*. Savaş Yayınevi, Ankara, s.131.
- Görmez, K. (1991). *Şehir ve İnsan*. M.E.B. Yayınları, Ankara, ss. 41-80.
- Görmez, K. (1997). *Kent ve Siyaset*. Gazi Kitabevi, Ankara, s. 19.
- Gökulu, G. (2010). Kent Güvenliği Kentleşme ve Suç İlişkisi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 24(1):210-222.
- Güllüpinar, F. (2011). Kent Sosyolojisi. *Kent Kuramları*, Güneş, F. (Ed.). Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, ss.50-83.
- HKÜ, (2012). *Göç, Umut ve Gerçekler*. Gaziantep: Hasan Kalyoncu Üniversitesi Göç, Nüfus, Eğitim ve İstihdam Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi, ss. 5-24.
- İsbir, E. G. (1986). *Şehirleşme ve Meseleleri*. Ocak Yayınları, Ankara, ss. 9-26.
- Kaya, E., Şentürk, H., Danış, O. ve Şimşek, S. (2008). *Modern Kent Yönetimi-1*. Okutan Yayıncılık, İstanbul, ss. 9-25.
- Kaygısız, M. (2010). *Suç Yeri ve Delil Güvenliği*. Adalet Yayınevi, Ankara, s.33.
- Keleş, R. (1975). *Kentleşme Politikası*. İmge kitabevi, İstanbul, s.19.
- Keleş, R. (1980). *Kent Bilim Terimleri Sözlüğü*. TDK yayınları, Ankara, s. 70.
- Keleş, R. (1992). *Yerinden Yönetim ve Siyaset*. Cem Yayınevi, İstanbul, s.22.
- Keleş, R. ve Hamamcı, C. (1993). *Çevrebilim*. İmge Yayınları, Ankara, s.59.

- Kızılçelik, S. (2000). *Sosyoloji Yazıları 2*. Anı yayıncılık, Ankara, ss.114.
- Kurtoğlu, A. (2011). Toplumsal Cinsiyet Sosyolojisi. *Kent Yaşamı*, Yıldız, E. ve Karkiner, N. (Ed.). Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, ss.106-128.
- Kuyaksil, A. (2013). Kent Güvenliğini Sağlamada Kentsel Güvenlik Yönetim Sisteminin Etkisi: Gaziantep İl Emniyet Müdürlüğü Örneği. *KAYSEM-8 Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler ve Kentsel Politikalar Bildiri Özetleri Kitabı*. Mustafa Kemal Üniversitesi Yayınları, Hatay, s. 44.
- Mutlu, S. (2007). *Türkiye'de Yaşanan Gecekondulaşma Süreci ve Çözüm Arayışları: Ankara Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 4.
- Okutan, A. (1995). *Türkiye'de Kentleşme ve Siyasal Yapı*. Ekin Matbaacılık Yayıncılık, Ankara, ss.17-19.
- Öztürk, M. ve Altuntepe, N. (2008). Türkiye'de Kentsel Alanlara Göç Edenlerin Kent ve Çalışma Hayatına Uyum Durumları: Bir Alan Araştırması. *Journal of Yasar University*, 3(11):1589-1601.
- Rittersberger-Tılıç, H. (2011). Kent Sosyolojisi. *Kavram Olarak Kent Sosyolojisi*, Güneş, F. (Ed.). Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, ss.3-8.
- Toprak, Z. (1988). *Kent Yönetimi ve Politikası*. Akevler Akdeniz Bilimsel Araştırma Merkezi Yayınları, İzmir, ss.1-6.
- Torunoğlu, E. (2007). Kent ve Planlama Geçmişini Korumak Geleceği Tasarlamak. *Kentsel Dönüşüm: Pazarlamanın Dayanılmaz Hafifliği*, Mengi, A. (Ed.). İmge Kitabevi Yayınları, Ankara, ss.375-388.
- Turan, M. (2007). Kent ve Planlama Geçmişini Korumak Geleceği Tasarlamak. *Başkent'in Gecekonduları: Kentsel Dönüşüm Projelerinin Arka Bahçeleri*, Mengi, A. (Ed.). İmge Kitabevi Yayınları, Ankara, ss.389-404.
- Yıldırım, A. (2004). *Kentleşme ve Kentleşme Sürecinde Göçün Suç Olgusu Üzerindeki Etkileri*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, ss.4-153.
- Yıldız, Ö. (2012). *Gaziantep'te Göç*. Gaziantep Üniversitesi Yayınları, Gaziantep, s.14-35.
- Yücel M.T. (2008). *Kriminoloji*. Afşar Matbaacılık, Ankara, ss.3-31.

İNTERNET KAYNAKLARI

- <http://www.ankara.gov.tr/Portal.asp?ID=526>. (05.05.2013)
- <http://www.cografyam.org/besericog.htm>. (02.03.2013)
- <http://www.egm.gov.tr/Sayfalar/yasadisi-goc-ve-gocmek-kacakciligi.aspx>. (22.08.2013)
- <http://www.firat.edu.tr/daum/docs/13/06sevim.doc> (24.12.2013).

<http://www.genbilim.com/content/view/1650/32/>. (21.08.2012)

http://www.goc.gov.tr/default_B0.aspx?content=1001 .(25.12.2013).

<http://www.illeridaresi.gov.tr/iller/illericerik.aspx?icerik=316> .(17.12.2013)

http://www.mesudiye.gov.tr/yeni2/index.php?option=com_content&view=article&id=265&Itemid=105. (22.12.2013)

<http://okul.selyam.net/docs/index-156273.html>. (22.12.2013)

<http://www.pa.edu.tr/?app=5A1D8A69-C3D3-4B77-9090-E9C0BAA7D5C6>. (05.06.2013)

<http://www.tbmm.gov.tr/komisyondilekce/belge/kararlar/karar8.pdf>. (17.12.2013)

http://www.turkcesozlukler.com/k-irsal_kelime_anlami_ (05.03.2012)

<http://tr.wikipedia.org/wiki/K%C4%B1rsal>. (05.03.2012)